

alu. VIII. 18. Jante

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foai bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 12 August 1905.

Numărul 32.

FONDUL de TEATRU.

(w.) Fără îndoială, că astăzi nu mai poate fi român cult, care să nu înțeleagă marea însămnătate a fondului pentru crearea unui teatru român. Înființarea lui a fost o idee epocală, despre a cărei istorică importanță ne vom convinge numai atunci, când se va întrupa și va vărsa lumină dela un colț de țară și până la celalalt. Dar așa credem, că nici intenția fondatorilor, nici a conducătorilor actuali, nici a publicului celui mare nu este să rămânem la crearea unui fond de teatru, ci să creem teatru însuși. Lăudăm zelul și munca comitetului fondului de teatru, ne bucurăm de sporiul, ce l'a făcut capitalul, ne bucurăm și mai mult de raportul secretarului despre sporirea bibliotecii teatrale, de evidența mișcării teatrale de peste an, dar toate acestea încă nu sunt teatru român, pentru care să adună fondul.

Nu putem zice, că comitetul nu s'ar fi gândit la realizarea teatrului. La adunarea din Bistrița și-a și spus motivele, care împedecă de-o-camdată înființarea lui.

Noi din toate acelea motive numai unul l'am aflat, care ne dă mai mult de gândit — schimbarea statutelor.

Aproape toți din comitet au fost de părerea, că teatru să poate înființa în cadrele statutelor actuale, fără a se mai recere aprobarea nouă a ministrului unguresc, la Sebeș, însă cei mai mulți au ținut modificarea statutelor de indispensabilă.

Nu căutăm, care părere e mai probabilă. cerem numai ca să se realizeze înființarea teatrului chiar și cu modificarea statutelor. Odată și așa trebuie să ajungem aci. Nu putem fi pururea fond de teatru, când scopul și intențiunea noastră a tuturor e, să avem teatru.

Recunoaștem, că afară de modificarea statutelor mai sunt și alte greutăți, cari s'ar părea poate cu mult mai mari, decât la prima vedere să par, și pe care secretarul le-a grupat în patru puncte.

Ne lipsesc preparativele. Sunt chiar, și încă în număr destul de considerabil, cari să gândesc la niște preparative grandioase. Trebuie să accentuăm la locul acesta, că pu-

blicul român nu așteaptă și nici nu poate aștepta, ca prima trupă teatrală să fie compusă din artiști, cari să stee pe un nivel cu artiștii străinătății. Am vrea, că acum la început teatrul să aibă mai mult o misiune națională, să contribuie la întărirea și solidarizarea elementului românesc de pe teritoriul țării ungurești, de cât să-și aibă chiar acuma la început o țintă de gust artistic rafinat, la care și așa numai cu timpul să poate ajunge.

Timpurile ne sunt tot mai dujmănoase. Un bătrân și esport bărbat de ai noștri, care are strinse legături cu cercurile conducătoare magiare a zis, că societatea magiară așa de bine este organizată în ofensivă, și noi nu suntem nici în defensivă. InSTITUTELE noastre culturale trebuie să fie mai mult cu considerare la închegarea societății noastre, care și când ne vor strimtori de pretutindeni, tot este scutul cel mai puternic al naționalității noastre.

Să nu ținem prea mult la numărul complet al persoanelor anume cualificate, care iară-și reclamă amânare, ci să lăsăm o ușă deschisă și acelora, cari au înclinări și talent pentru arta dramatică, căci prilejul și împrejurările îi învață, cum să poată servi prin talentul lor și cauzei noastre naționale.

Greutatea cea mai mare este, credem, lipsa pieselor bune și potrivite teatrale. N'avem piese, pentru că n'avem teatru.

Diletanții noștri de pe la orașe încă și astăzi predau mai mult pe *Vladuțul mamei* de Alexandri și *Carlani* lui Negruzzi, de cât piesele de un act și farsele, ce apar în biblioteca teatrală.

Îndată ce va fi teatru, de loc nu ne îndoim, că și piesele bune și potrivite pentru noi să vor înmulți și gustul și interesul publicului față de teatrul român se va desvolta repede.

Va avea locaș stabil arta română ardeleană, și pu vom mai fi siliți de a merge la teatrele străine, cari au inundat Ardealul, și cari trăiesc mai mult din banii noștri, ca să vedem călușerul și bătuta în „Florika szerelme”, să ascultăm cântecele pline de duiosie ale Bi-

horului și Sătmarului în „Ocskay brigádéros.

Vom avea ocașiune și posibilitate de a respândi și vulgarisa frumoasele noastre jocuri, la a căror frumsețe nici când nu va ajunge esárdásul, cu toate că și-a făcut loc până la balul de curte.

Cântecele noastre își vor avea asilul lor, de unde se vor respândi peste întreg Ardealul, gândirea românească se va lărgi, scene și persoane istorice vor reînvia, ce să ne adune pe toți sub un steag — aceasta înseamnă organizația noastră națională în defensivă.

Nu putem crede, că ar mai fi cine-va astăzi, care să se gândească la realizarea unui teatru stabil. Și nu putem crede, că nu știm, care ar fi orașul acela românesc, care pe lângă onoarea, ce i-se face, și-ar lua și angajamentul de a susține o trupă stabilă ani de-arândul, când știut este, că orașe mari și multe ungurești pline de oficianți, comercianți și alții se îndestulesc cu trupe ambulante, cari după 10—15 reprezentații pleacă mai de parte. Dar abstragând dela partea aceasta materială, pentru noi românii numai teatru ambulant este de însemnătate. Și dacă fondul de teatru este al tuturor, al tuturor să fie și teatru.

Caute societatea fondului teatral talentele ascunse din pătura cultă a societății noastre, pună în fruntea lor un director destoinic și priceput, și las' să-și înceapă activitatea. Persoane anume să pot cualifica pe rând, fără ca publicul să fie silit a aștepta, și până atunci să-și verse banii străinilor.

Poate fi asigurată societatea teatrală, că interesul nostru față de ea este atât de intensiv, ca să-i dăm tot sprijinul de lipsă.

Este de cel mai eminent interes național, ca adunarea din Sibiu să nu mai amâne realizarea teatrului. Fie cu ori ce mijloace, dar să se gândească, ca viitorul să ne afle cu un fapt împlinit, care pentru noi e de interes capital.

Ar face un serviciu elementului românesc de dincoace, pe care nu l'am putea prețui.

Îi dorim în privința aceasta toate succesele.

Regele Carol și regimentul austriac de infanterie al 6-lea. Împlinindu-să un pătrar de veac de când regele României a fost născut din partea M. S. Francisc Iosif proprietar titular al regimentului austriac al 6-lea, în Dumineca trecută o deputație de trei a sosit la Sinaia spre a felicita pe regele Carol din acest prilej, prezentându-i și cadoul corpului ofițeresc al regimentului. Deputația a fost primită în audiență în castelul Peleş la oarele 11, după care a urmat dineu. În decursul prânzului Regele Carol a ridicat următorul toast:

„Cu o viață bucurie salut aflarea în mijlocul nostru a delegațiunii regimentului meu austro-ungar, pe care M. S. Impăratul și Rege a bine-voit a însărcina să-mi transmită felicitări cu ocazia jubileului de 25 de ani de când sunt proprietar al acestui regiment.

Foarte mijcat de această grațioasă atențiune, mulțumesc din suflet pentru înmânarea acestui atât de frumos dar în amintirea neuitatei zile în care M. S. Impăratul mi-a încredințat regimentul acesta. De Dumnezeu, ca legăturile ce de un sfert de veac Mă unesc cu regimentul și care acum 40 de ani a luat ființă pe câmpul de luptă dela Fredericia, să se întărească din ce în ce mai mult. Fie încredințat regimentul, că și în viitor voi purta cel mai viu interes soartei lui.

Nu pot da acestor sentimente o expresiune mai fidelă, decât ridicând păharul în sănătatea Augustului vostru stăpân, a bravei Sale armate și a scumpului Meu regiment. Dumnezeu să țină în paza Lui pe Majestatea Sa încă mulți ani în deplină sănătate pentru fericirea și prosperitatea scumpelor Sale popoare. Țara și armata Mea, cari au înalta onoare de a fi cunoscute de Majestatea Sa, se unesc cu Mine din toată inima la aceste adânci urări. Trăiască Majestatea Sa Impăratul și regele Francisc Iosif!”

Crisa. M. Sa Monarchul a primit la Ischi în aduență pe ministrul premier Gaütsch, în 6 August, tot în zilele aceste va sosi acolo și contele Goluchowski. Baronul Beck, șeful statului major va petrece acolo, de asemenea, o săptămână. Audiențele acestea se văd a fi în legătură cu rezolvirea mult așteptată a Crisei ungare. — Partidul liberal și-a convocat conferența confidențială pe 23 a. l. c. Contele Tisza va lua și el parte la aceasta întrunire, expunându-și punctul său de vedere. Până atunci face atent partidul liberal printr'un articol de ziar, că numai în cazul acela să se alieze cu celelalte partide din coaliție credincioase punctului din 67, dacă aceste eschid din programul lor chestiunile militare.

O coaliție maghiară ruinată Sub acest titlu „Gaz. Trans.” scrie:

În vale Vinului, numită pe ungurește „Radna Borberek” se înfripase o colonie maghiară compusă din minieri erariale. Statul li-a făcut școală maghiară, biserică etc. Era în sfârșit o insulă maghiară, într'o mare de Români. Și o! desastru! Colonia este acum ruinată din cauza lipsei de patriotism a lui Tisza și Lukacs! Guvernul la propunerea inginerului de mine Gallov a hotărât desființarea stabilimentului minier. Sub pretext că minele se lucrează cu deficit, a ordonat permutarea minerilor la Cavnic. În Martie s'a dus 29 familii, iar la sfârșitul lui Iunie alte 20, lăsând opera „patriotică” din comitatul Bistrița-Năsăud în părăginire. Lucrătorii și familiile lor au vărsat lacrimi amare, au cântat „Isten áld meg a magyart” și au plecat. Toate acestea le scrie un corespunzător cu condeiul muiat în fiere în ziarul „E-k” din Cluj. Singura lui mângâiere este, că guvernul ce va veni, va repara greșelile celui de mai înainte — și va continua

lucrările miniere chiar și cu deficit, știind însă că dă pâne unei colonii, care știe să cânte cu atâta însuflețire imnul maghiar.

CORESPONDINȚE.

Misiuni populare.

Maramurăș, 25 Iuliu n.

Dați-mi voe să raportez despre decurgerea misiunilor populare din parohia Dragomirești, ținute în 12—14 Iulie n. Stătorind de cu bună vreme programa exercițiilor pie acea o am trimis confrăților preoți din întreg tractul protopopesc a Iodului, a Vișeuului și al Izei, cerând ca să comunice în duminica proxima cu credincioșii lor ordul ținerei misiunilor și să-i invite și pe dâșii la acele, premergând înșiși cu exemplul bun. Pe confrății preoți și pe credincioșii lor din parohiile cele mai apropiate, cum sunt Selisțea-de-sus, Bociocelul, Cuhea și Jeudul, i-am rugat să vie cu procesiune, iară pe credincioșii încredințați păstoririi mele, iam pregătit în cele de lipsă, ca misiunile și actul binecuvântării fundamentului bisericeii să decurgă cu solemnitate, și poporul adunat să fie bine primit și tractat cu adevărată frățietate în tot decursul serbărilor, bine grijind că biserica să fie idealul lor și ca toate adevărarile ce li-se vor vesti să le asculte cu atențiune.

Serbările le-am început în 11 Iulie sara la 8 oare sevărșind „Dupăcinarul cel mare și canonul Domnului Christos” împreună cu rugăciunile pregătitoare la mărturisire și vestind programa zilei următoare, în care dimineață la 6 oare am început mărturisirea

FEUILLETON.

ALTE SCRISORI.

Scrisoarea II.

(Nația noastră.)

Unui prietin.

Ne place atât de mult, inbite pretine, când e vorba de apărarea vre-unui interes național, să recurgem la fraze largi, sunătoare, despre trăinicia neamului nostru, despre „sapte vieți în pept de aramă”, despre tăria, cu care am ținut prin veacuri la limba și la legea noastră, și că dar, nici de data asta n'avem de ce ne teme. planurile contrariilor nu vor reuși, ei noi îi plângem mai mult pe ei, că li-s așa de închiși ochii în acest veac al luminei. De altă parte, atunci când vre-o întreprindere bună nu ne reușește, când nu putem să convingem poporul despre foloasele mari și multe, ce ar putea urma din o astfel de întogmire nouă, fie aceasta o reuniune de temperanță, fie un fond de bucate, pună-se la cale o rennien de înmormântare sau o casină, fie vorba de misiuni populare ori de societăți de pietate, — coloanele foilor se deschid iar, și încep lungi, trăgănate ieremiade, că poporul nostru nu înțelege astfel de lucruri, că ține prea orbis la principiul: cum a trăit tata și moșul, pot trăi și eu! — Și după cum străinii ceteasc articoliul despre „sapte vieți”, și își fac o convingere, care e aceasta: românii sunt buni să spună vorbe umflate, dar nu

fac nimic. — astfel cetesc și plângerile din urmă, și ajung la o altă convingere, care zice așa: nația valahă nu e un element de cultură! Iar mie — gândindu-mă la amândouă acestea feliuri de-a scrie despre poporul nostru — îmi vine în minte un individ, despre care mi-se spunea, că la toate ocaziunile date și nedate toasta despre „femeia română”, iar acasă, cu vină sau fără vină. își bătea nevasta de s'o slujască!

Să fie oare nația noastră atât de neînduplecată în păstrarea limbii și legii strămoșești? Negreșit că: da! Astăzi însă cuvinte bombastice, fraze înfrumșetate, pe tema asta nu mai au nici un rost să fie spusă, după cum nu mai are nici un răsunet în inimile ostașilor ce au intrat în foc, vorbirea de încurajare a vre-unui general, ce ar sta să le spună acum discursul. Generalul acum, când șueră gloanțele, bufnesc tunurile, fulgeră săbiile îndoite, trebuie să zvirle comande scurte, în fruntea tuturor, cu sabia strălucitoare, tăcând să țighească sângele din piepturi dujmane. Trebuesc acum fapte, nu vorbe.

Și oare, de altă parte, să fie nația noastră așa legată de principiul: cum a trăit tata pot trăi și eu? Hotărît că nu! Novele orizonturi însă se deschid pe încetul și cu greu, la ori care popor. E un instinct omenesc de conservare aci, de a țineă ceea ce țighe va da. Curente nouă, ce țighe par, că izbucnesc de odată, sunt în pregătire cu zeci de ani înainte, poate cu secole. Tot astfel trebuie cheltuită multă energie, multă însuflețire, e de lipsă să se de multeilde doveditoare. ca să prindă o îndrumare nouă și cumiate, fie pentru înbunătățirea traiului, pentru ușorarea lui, prin cultivarea mai ra-

țională a pământului, d. e. fie pentru a îndupleca să fie îmbrățișat un nou traiu, o nouă ocupație, ca d. e. industria și comerțul, fie că e vorba de a porni literatura unui popor într'o direcție mai sănătoasă.

Și s'a văzut, că la poporul nostru, acolo unde conducătorii sunt vrednici de locul ce-l au, acolo unde stăruința e neînduplecată, pe oamenii noștri li poți face să-și deie băcții la școală, să-i trimiță ucenici la prăvălii ori la diferite măiestrii. Vezi bine, o simplă încercare, o momentană însuflețire, un foc de pac care trece, nu poate să aibă urmări de loc, ori să aibă pe foarte puțin timp, și nu-i dă dreptul nimănui să-și descarce mânia nerenșitei în capul poporului, spunând că-i așa și pe dincoala. O îndărătnicie și o neîncredere este, fără îndoială foarte pronunțată la nația noastră, când e vorba de vre-un lucru nou. Dar nu trebuie să pierdem din vedere, că aproape numai de câți-va zeci de ani în coace, am avut și noi oameni luminați, cari să se intereseze de poporul de rând. Până atunci nu l'a întregat nimeni cum trăiește, și de ce își poartă așa greul vieții, nu i-a dat nimeni sfaturi, și nici o mână nu s'a întins să-i deie ajutor. Dimpotrivă numai poveri nouă, umilinti proaspete a primit. Și sufletul omenesc tractat în felul acesta, dela o vreme se închide oarecum, se răcește, și foarte cu greu îl poți face să primească impresii nouă. Și e știut că pentru a putea porni un lucru bun cu cei mulți, trebuie să te ști apropiat bine de sufletul lor, trebuie să le luminezi mintea ca să înțeleagă despre ce e vorba, și e de lipsă să le înviezi inimile, să le faci să bată mai repede, ca să se poată însufleți. Vezi bine, aici trebuie multă muncă

credincioșilor iară la 8 oare sf. liturgie, după care am predicat despre „credința creștinului catolic; ce este și cum trebuie să fie credința; ce trebuie să credem, și ce efecte produce credința întru noi“; apoi am eșit cu procesie pentru binecuvântarea tărârii și împlinind aceasta. On. *Ioan Tarța*, preotul din Săcel, a predicat despre „tăria credinței apostolilor și despre misiunea lui Petru“. După amiază la 4 oare On. *Gavril Dunca*, cooperador în Jend, a ținut instrucțiune catehetică despre „taina penitenței“, arătând recerințele și modul mărturisirei bune. La 6 oare a urmat vecernia, la care On. *Vasile Vlad*, preot în Seliște-de-sus, era să predice despre „prețul sufletului“, deoarece înse dînsul n'a venit, tema designată o a dezvoltat foarte frumos On. *Ștefan Ilmiczky*, preot în Șieu. Săra la 8 am cântat Paraclisul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, când On. *Victor Ștef*, preot în Vișeu-de-sus, a ținut predică „despre moarte“, cu care s'au sfârșit serbările din aceea zi.

În 13 Iulie dim. la 5 oare Revrs. Dn *Tit Bud*, vicarul Marmației împreună cu Mult On. *Iuliu Dragoș*, protopopul Vișeuului și cu confrății preoți adunați, a început mărturisirea credincioșilor; la 7 oare a făcut litie, după care a urmat utrenia și sf. liturgie, mărturisirile s'au continuat și cu dîrata litiei și a utreniei prin trei preoți. Pe la 9 oare au venit credincioși din Jend cu procesie, în frunte cu On. *Aurel Zeicas* și *Gavrilă Dunca*, preoții săi cu învățătorii și cu cautorii, în număr de tot mare; mai apoi poporul din Cuhea, tot cu procesiune, condus prin On. *Petru Salca*. Cuminecarea credincioșilor numai așa s'a putut efectui, că mulțimea imensă de popor a stat afară cuprinzând cimiteriul și strada, ba mulți nici așa nu a putut străbate în biserică și nu

s'au împărțășit în sf. taină a Eucharistiei până în ziua următoare. La capătul sf. liturgii On. *Ștefan Ilmiczky*, preot în Șieu, a rostit predica despre „biserica lui Christos și dezvoltarea ei“. apoi mergând la fundamentul bisericii celei noue, ce cu ajutorul lui Dumnezeu vrem să zidim. Revrs. Dn vicar a sfințit apă și cu multă solemnitate și în sunete de treasuri a împlinit actul binecuvântării, arătând poporului datorința noastră de a zidi casa de rugăciune lui Dumnezeu, după care a urmat ungera cu olivă a credincioșilor. La 1 oară după amiază ni-a sosit o depeșă dela Ilustritatea Sa br. *Perényi*, comitele suprem prin care ne felicită și cere darul lui Dumnezeu peste lucrarea noastră, apoi o altă depeșă dela Mult On. *Alexandru Gyenge*, preotul Șoga-tagului dorindu-ne ca lucrul început să-l putem încorona cu succes. La 6 oare am făcut vecernia, când On. *Ioan Tarța*, a predicat despre „judecata singulară și cea de obște.“ În 14 dim. la 5 oare și jumătate Revrs. Dn vicar a celebrat sf. liturgie privată, a urmat mărturisirea credincioșilor, apoi sf. liturgie, și predica rostită prin subscrișul despre adevărul nerăsturnabil, că „numai biserica creștină catolică învață neschimbat cuvântul lui Dumnezeu“, dovedind aceasta din sf. scriptură și din istoria bisericii catolice și a bisericilor rătăcite. După amiază la 5 oare vecernie, cu care ocaziune On. *Gavril Dunca*, a predicat despre „înțoarcerea la Dumnezeu“ pe baza parabolei fiului celui rătăcit; iară sara la 8 oare am cântat Dupăcinarul cel mare și am depins cu icoana despre „rai și despre iad“, apoi cu Doxologia s'au terminat misiunile cele mult folositoare. La toate funcțiunile au fost credincioși de față, foarte mulți și de prin alte comune, cari cu multă mângâiere su-

fletească s'au dus la ale sale. La ținerea misiunilor populare ni-au stat în ajutor cu tot zelul On. preoți *Ștefan Ilmiczky*, *Ioan Tarța*, *Victor Ștef* și *Gavril Dunca*. Suma dăruirilor pe sama bisericii face 2986 cor. și 40 fileri; cele mai însemnate oferte sunt dela Doamna *Szaplonczay* 1040 cor.; Dr. *Ștefan Chiș*, medic cercnal, *Béla Solcz*, protopretor, *Carol Kracz*, apotecar, *George Bud*, învățător primar la școala de stat, *George Raș* și *Alexandru Gyenge*, protopop em. câte 200 coroane.

Emil Bran.

Arad, 30 Iuliu n.

E o fericire mare pentru popor, când aude din gura mai marilor lui cuvinte dulci însuflețitoare și sfaturi părintești. Un dar dela Dumnezeu e pentru o comună, dacă preoții, cari sunt conducătorii și lumina poporului. — în împlinirea datorințelor lor sunt sprinteni, să îngrijesc de binele poporului. O misiune frumoasă și înălțătoare este aceasta!

Propovăduirea adevărului și propășirea neamului românesc este ținta preotului român.

Un exemplu foarte frumos în împlinirea misiunii acestei mărețe am văzut în zilele trecute în comunele Aradului. Am fost fericit a fi chiar în timpul acela prin părțile arădane, când vestitul orator al catedralei de Oradea-mare, Magnificul Domn Moise Nyeș, condus de o iubire față de locul său natal, a binevoit a cerceta parohiile gr. cat. arădane.

Poporeni din Gurba (locul natal al Magnificului Domn) când au luat știre, că în ziua de Sânzăene, Magnificul Dn Nyeș, canonicul din Oradea va celebra sf. liturgie

multă hărae de cap, multe noduri, ce ti-să ridică în gât: să le înghiți; trebuie multă jertfă. Și aceasta nu o aduci printr'o simplă vorbire — ori cât de frumoasă ar fi, nici printr'un sfat ori cât de cald să fie dat, nici printr'o consfătuire colegială, ori adunare de popor. — fie aceasta ori cât de bine reușită. Jertfa adevărată se aduce prin munca îndelungată și grea a zecilor de ani, prin energia cheltuită o viață întreagă întru apărarea, întru ducerea la izbândă a unei idei, a unui scop. Și cei ce nu cutează să o facă aceasta, nu au dreptul ea pentru nereușita unui lucru bun, pentru care au asudat poate o lună numai, o săptămână, sau nici atât. — să-și ridice glasul de durere, și să cerce a ne înspăimânta, că cu nația noastră nu se poate face nimic.

Ai auzit apoi de atâtea ori, iubite pretine, că poporul nostru chiar și atunci când a poruit la cale o treabă bună, așa de curând o lasă baltă, nu se mai interesează de ea, așa în cât cu timpul i-se pare că a luat în spate cu o sarcină mai mult. Și aceasta nu o ști din gazete, ci dela un cutare preot dela sate, care atunci când a făcut reuniunea de temperatură, ori fondul de bucate sau altceva, nu a scris nimic prin foi, ci a muncit cu însuflețire pentru realizarea țintei ce i-a luminat atâtea vreme, și l'a chemat în continuu, până ce la sfârșit s'a hotărât să o îmbrățișeze. Cine a răcit însă însuflețirea poporenilor pentru o astfel de instituție? Nu e de ajuns, dragă prietie, să aprinzi focul și să crezi că prin asta mămăliga se ferbe bine, și ne mai făcând nimic, peste vre-o jumătate de ceas o poți mesteca. Nu. Ci trebuie să pui din când în când alte și alte gătege, ca jarul

să fie meru înviorat, și flăcările să palpate în continuu. Oamenii aceia, pe cari i-ai pus tu la cale, sunt niște oameni prea năcăjiți, ca ținta frumoasă, ideală, pe care tu i-ai făcut mai întâiu s'o vadă, să le rămână vecinic înaintea ochilor. Năcazurile îi trag la pămînt, sapa, coasa, secerea, îi cheamă în arșița câmpului, norii negri amenințători îi înspăimântă, și ei simt foarte bine că sunt legați de lutul, ce-l calcă în picioare, și pe care îl frământă cu sudorile lor. — mai mult de cât ori cine altul. Și le vine — în resumpuri de grea întărire la muncă — acest gând: „Popa. — notariul pot să se gândească la de acestea. Noi? Ian' dă mâi din coasă, să gătam odată!“

Dar dacă tu însuți, care ai poruit lucrul, *vei fi adânc convins* de frumuseța și de bunătatea lui, îți vei pleca capul pe masă, te vei gândi, vei asuda, până ce sufletul tău e hotărât să poarte mai de parte lupșa. Și tu, la prima ocaziune, îi vei convinge tot cu atâtea căldură, mai întâiu, că e bine ceea ce s'a făcut, că nu trebuie să ne sperie greutățile, că pedecile ce se ivesc, trebuie astfel delăturate. Poate nu te vor crede toți ca la început, dar cei buni, cei harnici vor fi cu tine. „Mâi popa nost ... notarul nost, săracul!“

Dar dacă tu însuți nu ești însuflețit, ori a fost o însuflețire proastă, o ambiție mai mult, atunci hotărât că nu se va alege nimic din ceea ce ai făcut, ori din ce vei mai avea de gând să faci. În tine trebuie să lumineze, în inima și mintea ta, — vecinic făcînd idealismului, în multele, nenumeratele mizerii, cu cari tu însuți trebuie să te lupți. O datorință foarte grea aceasta, dar dacă o îndeplinești atâtea cât poți ai mai multă

vednicie decât un soldat ce a căzut luptându-se.

Și încă ceva. Când te apuci de o astfel de faptă, trebuie să fi curat ca soarele, să nu ai nici un interes personal. Căci atunci când și acesta te îndeamnă la muncă, mai bine ai face, de nu te-ai apuca de nimic. Las' că e imoral un astfel de motiv, dar apoi ori cât l'ai acoperi, acolo unde atîția ochi sunt îndreptați spre tine, spre toate apucăturile și faptele tale, e imposibil să nu fie descoperit. Și aceasta mai mult de cât ori ce altă vină te face să-ți perzi pentru totdeauna încrederea ce și-a pus-o poporul în tine. Căci înzădar, omul e înainte de toate egoist, și când vede că altul vrea să-l tragă pe sicară, se revoltă. După ce ai fost prins odată că lucrî așa, nu vei putea mai mult să faci nimic cu nația. Poți avea de data asta intențiile celea mai curate, poți să jertfești dintr'al tău chiar, — nu te vor mai crede.

Se mai zice, că nația noastră se lasă condusă de toți veneticii, cari îi făgăduesc marea cu sarea. Pe unde sunt foarte năcăjiți într'adevăr că se poate observa aceasta. Avem chiar fapte, cari ne umplu inima de durere, fiind că vedem, că dela astfel de străini nu le poate veni bicțiilor oameni decât nefericirii. — iar ei nu vreau să o înțeleagă aceasta până ce nu ajung la „mîntea românului cea de pe urmă.“ Dar oare cine e de vină, că poporul în multe părți nu aude predicarea învățăturilor creștine, decât la zile mari, nu cunoșc aproape nimic din istoria biblică și catechism, iar atunci când cutare predicator de-a nazareilor vine și-i spune învățătura sa, și-i arată cu vorbe din scriptură, că e adevărat ceea ce zice, i-se

în biserică lor, erau voioși foarte și să nișiau mic cu mare a fi de față la acest act solemn. În ziua de Sânziene, apoi însoțit de zelosul și vrednicul protopop Augustin Târziu și de harnicul paroh din loc Ioan Pușcaș, a pontificat la sf. liturgie, când tot odată a spus și o homilie frumoasă și potrivită. Să vedea de pe fețele unui fieste-care lădăstulire și mângâiere sufletească.

Cu atât drag ascultau cu toți staturile bune din gura vrednicului Părinte. Magnificul Du vorbește în un stil frumos popular și ușor de înțeles. În vorbire folosește exemple foarte potrivite, așa încât poporeni mult după aceea tot povesteau între sine despre exemplele frumoase, ce au auzit din gura bunului Părinte. Lăsându-i apoi pe toți încântați de succesul frumos, ce l-a făcut în satul său natal și cu dulci suveniruri s'a dus, ca în proxima Duminică să poată fi la sf. liturgie în alta comună.

În Duminica proxima după Sânziene a fost în Chereuș, unde dl protopop l-a așteptat cu mult drag. Aici așiderea a ținut o vorbire către popor în un grain frumos popular. Tema vorbirii a fost »Sf. liturgie«. A vorbit anume »despre prețul nemărginit a sfintei liturgie și despre folosul ce-l avem noi din ascultarea sf. liturgie«.

Era o bucurie sufletească a vedea cu câtă atenție ascultau poporeni cuvintele dulci a bunului Părinte. Din Chereuș apoi însoțit de protopop Târziu s'a dus în Sânțea, unde a fost pe sf. »Petru și Pavel«. Aici sub decursul sf. liturgii a vorbit despre viața sfinților apostoli »Petru și Pavel«. A desfășurat cu multă dibacie luptele marilor apostoli pentru Christos și pentru propovăduirea învățăturai lui Christos.

De atunci tot de atâtea succese frumoase urmărit s'a dus în Mocrea, unde

așiderea a ținut o misiune frumoasă, vorbind către popor din amvon cu mult zel și spirit. În urmă s'a dus să cerceteze și parohiile: Felmeș, Nadăș și Kreszta-Meneș. În toate locurile a fost primit cu drag atât din partea preoților, cât și din partea poporeniilor. Preoților tineri le da sfaturi și încurajă în lupta lor grea. »Lucrare continuă și paciință de fer — vă trebuiesc vouă — le zicea.« În părțile aceste lupta preotului e foarte grea, mai ales dacă luăm în considerare împrejurările complicate, cu cari au de a face zi de zi.

Sfaturile lui bune au fost mult ajutor atât preoților de aici cât și poporeniilor.

Iară eu, care din întâmplare chiar acum călătorind prin părțile arădane, am fost atât de fericit, de am putut și eu asculta frumoasele cuvântări, pot zice, că pentru mine aceste au fost o »școală întreagă«, au fost »o dulce săvenire«.

Deci nu pot dori dela bunul Dumnezeu altceva decât dar și sănătate Magnificului Domn, ca așa apoi și în viitor să mai poată îndeplini lucruri ca aceste frumoase și vrednice de laudă!

Un călător.

Înștiințare.

Pentru anul școlastic 1905/1906 susceperile la gimnaziul superior gr-cat. din Blaj se vor face în modul următor:

În 31 August se vor ține examenele corectore și suplimentare, precum și examenele de susceperă cu cei ce vin în I-ma clasă gimnazială fără testimoniu de pe cl. IV. populară.

În 1—3 Septembrie se vor înscrie studenții cari au frecventat în anul școlastic 1904/1905 la acest gimnaz, pe cum și aceia

cari vor veni dela alte școli medii, în câțva admite locul, ce ne stă la dispoziție.

În 4 Septembrie la 7 oare dimineața invocarea Spiritului Sânt și S. liturgie, după aceea cetirea și explicarea legilor școlastice, iar la 9 oare începerea prelegerilor regulate.

Acei școlari cari vor veni după 3 Septembrie, vor avea să documenteze cauzele întârzierii. După 8 Septembrie directorul gimnaziului nu mai poate primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sunt:

1. Fiecare școlar are să se prezinte la directorul gimnazial cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, chiar dacă ar fi absolut clasa la gimnaziul nostru.

2. Școlariul, care vine pentru prima oară la acest gimnaziu, are să se înfățișeze cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniu de pe clasa absolută în anul școlastic, și dacă a trecut de 12 ani, atestată medical despre revaccinare.* Aceștia, în caz de lipsă, se vor supune unui *examen supletor.*

3. În clasa I. gimnazială se vor primi școlari, cari au împlinit 9 ani și nu au trecut de 12 ani. Aceștia trebuie să arete, că au pegătirea recerută, prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV populară, sau prin examen de susceperă. Față de aceia, cari au trecut de 12 ani, decide corpul profesoral.

4. Încărtăcirile se poate face numai la case, în contra cărora directorul și profesorii de clasă nu fac nici o excepțiune.

5. Cei ce n'au umblat la școală în anul trecut, au să-și documenteze cauza, rămănerilor dela studii.

6. Școlari sunt datori a se prevedea cu toate cărțile de școală, le este oprit a se folosi de alte edițiuni, decât cele prescise.

7. Cu ocaziunea înscrierilor sunt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală*, care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaziu este de 6 cor. iar pentru cei ce vin prima oară la gimnaziul nostru este de 12 cor. Dela aceastea nu se dis-

pare că preotul lor nu-și face datoria? Și când predicatorul își ridică cuvântul chiar împotriva preotului, nația nu găsește nici o vorbă să-l apere.

Cine poartă vina, că — cu atâtea bănci ce avem — nu se îngrijește nimeni, ca țărănul să-și poată viude cu un pret oare care bucatele, lângă cari a asudat așa de mult până le-a văzut în sacii sătui, — cine e de vină că nația se încrede orbește șarlatanilor, ce-i cumpără grânțele pe un pret de rușine, până aceste sunt pe câmp? Cine poartă vina, că poporul unei comune sărace, ascultă cuvintele calde, vestitoare de o ușurare a sarcinilor, ce i-le spune cutare notarășel, dorindu-și un nume tot de mai mare patriot, — îndemnându-l să ceară școală de stat, dacă dascălul lor mai mult e acasă la școală, decât băeții ce au eșit de sub mâna lui numai a treia parte mai știu ceti, și când sunt de 18 ani, ca apoi peste alți 20 de ani dintre aceștia chiar să nu mai poată sloveni decât unu-doi?

În chipul acesta vezi bine că nația noastră e proastă și ascultă de toți vânturătorii. Dar acolo unde biserică e frumoasă »ca o biserică«, și școala e curată »ca o școală«, pe acolo buruenile străine nu pot prinde rădăcinii, ci »vestitorii de bine« umblă bătuti în căruțele lor de nebuni-maniaci a banilor jidovești, cum li-s'a întâmplat în câte-va locuri.

Mai ales se zice apoi, iubite pretine, că nația noastră nu poate fi însuflețită de loc pentru formarea de reuniuni religioase. Cu un articol de ziar de bună samă că nu. Nici cu doi, nici cu trei, nici cu zece. Nici printr'o cutare consfătuire colegială de preoți, care, fiind-că nu e local, unde să se adune,

nu se ține, ci se publică raport în cutare foaie despre cauzele de ce nu s'a ținut, — ori dacă se ține, se face aceasta între pahare de vin. Când ar trebui să se facă în biserică, după ce se vor fi cuminecat toți preoții aceia!

Ci se pot pune la cale, să pot înființa astfel de reuniuni prin munca de o viață, prin o viață dătătoare de pildă, prin o bunănotate de inimă și printr'o abnegare continuă.

Acolo unde jertfa, bunănotatea, însuflețirea, pilda adevăritoare se unesc la olaltă, astfel de reuniuni se pot face mai în grabă. Aceasta s'a văzut cu ocaziunea misiunilor populare, cari spre bucuria tuturor, vedem că sunt îmbrățișate în cercuri tot mai estinse.

Dar nația noastră, vai, nația noastră, dragă pretine, nu știe să pretuiască jertfele ce i-se aduc pentru binele său, nația noastră e ingrătă. Asta-i! Ca și când cei buni ar munci ca să fie respătiți din parte celor pentru cari lucră. După ce motivul acesta te îndeamnă, ești vrednic de o așa pedeapsă, dacă ți-s'ar da într'adevăr. Dar acuza aceasta nu e dreaptă. Românul »ține minte«. Și ține și binele și răul. Dar inimi mici, strimate, virtuose, vezi bine că află și în pătura de jos, ca și în șirul celor culți. Atâtea namai că acești din urmă nu-și dau arama pe față înaintea ta, dar cu atât mai aprig te încolțesc pe la spate, iar cei dințai is mai proști, dar mai cinștiți.

Cât ar fi de bine ca în loc de cuvinte falsă, ori de laudă, ori de defăimare, — căci sunt exagerate — să ne dăm silința să ne cunoaște mai bine această nație a noastră, să nu apuce să o cunoască înaintea

noastră alții, mai bine de cât noi. Căci fără îndoială e mult de îndreptat, de făcut din nou, mult de dărmat chiar, de nimicuit.

Dar dacă nu vom ști în care parte a trupului e rana ce trebuie vindecată, tăiată chiar, dacă nu vom ști că la apus ori la răsărit e slab păretele, și noi vom pune propteaua la ușa pivniții, atunci nu vom face nici o ispravă, trupul va fi ucis, casa va fi ruinată. Vor veni apoi alții după noi, cari de fapt au stat și până acum ascunși aproape de noi, vor pune propta acolo unde trebuie, ruinele le vor aduna și vor face o zidire nouă după chipul și asemănarea lor, — dar acolo noi nu vom mai avea ce să căutăm.

Cunoașterea asta a noastră ne-ar face să fim mai cuminți, mai bine să cumpănim când ne apucăm de ceva, ne-ar face apoi să ne apropiem mai mult de olaltă, să ne unim puterile, să ne cântăm la olaltă bucuriile, să ne plângem, ori nu, să ne bucurăm la olaltă durerile și suferințele.

Atunci apoi am putea vorbi mai respicat, mai cu inimă, când ne-ar întreba alții: voi ce vreți? Le-am spune cu fruntea înălțată, cu graiul limpede și bătrânesc, ceea ce ne umple visurile nopților de primăvară. Le-am spune foarte simplu: vrem să fim și noi ceea ce putem fi.

Alfus.

pensează nici un student. Au să solvească apoi ca bani de școală, cei din cl. I—IV. câte 18 cor. iar cei din clasa V—VIII. câte 30 cor.

Dela solvirea banilor de școală se dispensează *ștudenții* cu purtarea morală bună și progres cel puțin — bun. Suplicile pentru scutirea dela bani de școală, provăzute cu testimoniu școlastic și atestat de pauperitate, sunt de a se înainta direcțiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fiecărui semestru.

La cele înșirate mai sus se mai adaug următoarele:

a) Școlarii, cari au avut nesuficient din vre-un studiu și doresc să se supună la examen corector, se vor însinua la acel domn profesor, care i-a fost în anul școlastic 1904/1905 profesor de clasă, aducând cu sine testimoniu din anul școlastic trecut. Examele corectoate se vor ține în 31 August a. c. dela 8—11 oare a. m. și dela 3—5 oare d. a.

b) Școlarii, cari au să facă examene suplitoare sau de susceperă, se vor prezenta la directorul gimnazial în 31 Aug. la 8 oare dimineața în cancelaria gimnazială. De aci se țin și acei școlari, cari doresc să fie suscepti în cl. I. gimnazială. fără de a produce testimoniu de pe clasa a IV. populară.

c) Școlarii, cari vin pe clasele II—VIII și au absolvat clasa precedentă la acest ginaziu se vor înscrie prin profesorul de clasă în clasa respectivă în 1, 2 și 3 Sept. dela 9—10 oare a. m. Cu ocaziunea aceasta aceasta vor produce testimoniu școlastic de pe clasa precedentă și cartea de botez.

d) Școlarii, cari vin pe clasa I. pe cum și aceia cari au absolvat clasa precedentă la un alt institut, se vor suscepe prin directorul gimnazial în cancelaria gimnazială și anume cei ce vin pe I-a clasă în 1, 2 și 3 Sept. la 8 și 2 oare, ceilalți în 2 și 3 Septembrie în fiecare zi, la 10 și 4 oare.

e) Susceperile se fac în ordine cronologică până la împlinirea numărului prescriș, de aceea e în interesul fiecăruia, să se prezinte la înscriere de timpuriu. Se poate întâmpla, că o întârziare de câteva minute, să tragă după sine denegarea susceperii.

f) Taxele de sub p. 6 sunt de a-se plăti la casa gimnaziului pe lângă cuitanță dată de cassar, căci numai prin plățirea taxelor se completează im-matricularea. Cuietanțele se vor arăta profesorului de clasă.

g) Școlarii nerevacinați, se vor primi numai condiționat și în 6 Sept. se vor revaccina în localitățile institutului pe spesele lor.

h) Se atrage atențiune școlarilor la § 50 din legile școlastice, care sună:

„In ferii școlarii vor avea să se rețină dela faptele oprite prin legile școlastice, încât cei ce în timpul acesta ar comite fapte vrednice de pedeapsă, se vor pedepsi tocmai așa, ca și pentru faptele comise în timp de prelegeri“.

Școlarii, cari fac transgresiuni înainte de susceperă, nu vor fi suscepti la gimnaziul nostru, iar transgresorii înscriși deja, se vor supune numai decât cercetării disciplinare.

i) În 4. Septembrie dimineața la 6 și 45 min. se vor aduna toți școlarii în clasele lor, și la 7 oare vor merge la biserică pentru invocarea S. Spirit. După Sânta Liturgie vor merge școlarii în clasele lor. și domni profesori de clase le vor da iviațiunile ulterioare.

Diracțiunea Gimnazului.

CONVOGARE.

„Societatea pentru fond de teatru român“

și va ține

adunarea sa generală

în SIBIU. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii, în zilele de Luni 8(21) și Marți în 9(22) August 1905. în șirul festivităților Asociațiunii.

Programa:

I. Ziua primă:

Luni, în 8(21) August 1905.

1. Deschiderea adunării generale, la 10 oare a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.
3. Raportul general al comitetului societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.

5. Raportul cassierului despre starea casei și peste tot despre averea societății.

6. Alegerea unei comisii de 5 membri pentru cenzurarea raportului cassierului.

7. Alegerea unei comisii de 5 membri, cari în înțelesul §-lui 5 din statutele societății, vor înscrie membri fondatori, ordinari și ajutători pentru societate.

8. Citirea disertațiunilor corespunzătoare scopului societății. Înștiințate președintelui înainte de adunare.

9. Închiderea ședinței.

II. Ziua a doua:

Marți, în 9(22) August 1905.

1. Deschiderea ședinței.
2. Citirea procesului verbal al ședinței precedente și verificarea lui.
3. Raportul comisiei pentru căștigarea de membri noi.
4. Raportul comisii înșărcinate cu cenzurarea raportului cassierului și averii societății.

5. Raportul comisii înșărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.

6. Determinarea locului unde se va ține adunarea generală pentru an. 1906.

7. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea procesului verbal din ședința a II-a.

8. Închiderea adunării.

Invităm la aceasta adunare generală pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători ai societății, pecum și pe toți binevoitorii ei și sprigiitorii culturii românești.

Brașov, din ședința comitetului Societății pentru fond de teatru român, ținută la 1 Iulie 1905.

Iosif Vulcan
președinte.

Dr. Iosif Blaga
secretar.

Noutăți.

Hymen. Maria Horeth și Pompeiu Baciu, înălțați.

Ministrul de honvezi publică un ordin în foaia oficială, în înțelesul căruia, dela cei ce se presintă de bună voie pentru a-și face serviciul militar, nu se cere certificat de intrare în armată. Ordinul acesta ține de a nimici deciziunile comit. tense, intru cât cei ce intran până acum de bună voie la serviciul militar, aveau lipsă de un certificat din partea autorităților municipale.

Alegerea din Liptószentmiklós. Deputat dietal al acestui cerc a fost ales ministrul Lányi cu o majoritate numai de 33 voturi, fața de naționalistul slovac Stodola. S'au făcut mari presiuni pentru Lányi. Raportul voturilor a fost: Lányi 1578 voturi; Stodola 1545.

Comitetul central al Asociațiunii a cerut Ministerului ung. de comunicație pentru membri „Asociațiunii“ favorul obicinuit de a putea călători pe căile ferate ungare cu preț redus. Membri despărțământului nostru, cari vreau să participe la festivitățile din Sibiu, să binevoiască a se însinua la secretarul despărț. nostru, ca acesta să poate face de cu vreme dispoziții. Taxa acestor bilete dimpreună cu programa costă deosebit 1 coroană.

Avis. Se aduce la cunoștiunța P. T. membrii activi ai „Reuniunii române de musică din Sibiu“, că în conțelegere cu toți factorii chemați, reprezentarea operei „Moș Ciocărian“ s'a fixat pe zilele de 20 și 21 August a. c. Probele încep Joi, la 17 August la oarele 2 $\frac{1}{2}$ d. a. în „Casa națională“. Rugăm pe toți membrii activi ai Reuniunii a participa în număr complet la aceste probe resp. reprezentații. — Presidiul „Reuniunii rom. de musică“.

Convocare. Comitetul despărț. (Hida-Huedin) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ convoacă adunarea cenzuală pe 13 August n. 1905 în Lăpuu (Lapupatak).

Marca culturală a Asociațiunii. Ziarul „Libertatea“ din Oraștie face în ultimul său număr propunerea, ca comitetul cenzral al „Asociațiunii“ să aduca hotărâre a se introduce „marca culturală a Asociațiunii“, o marcă cu preț de 2 fieri, care să se lipească pe biletele de intrare la petreceri, și să fie astfel o contribuție ușoară pentru despărț. „Asociațiunii“. Bani adunați prin aceste „marci culturale“ să fie jumătate reținuți pentru trebuințele despărțământului „Asociațiunii“, pe al cărui teritor s'a aranjat petrecerea, iar jumătate să se trimită comitetului central. „Cretarii“ aceștia să se folosească pentru cumpărarea de cărți folosite, cari să se împartă gratis între popor. „Marca culturală“ ar fi bine să se introducă deja la serbările culturale din Sibiu, ce vor avea loc peste 2 săptămâni. „La reprezentațiunile teatrale din Sibiu, la opera „Moș Ciocărian“, la balul ce se va aranja și pe toate biletele de intrare la expoziție și ori unde se dau bilete, pe toate deja din prilejul deschiderii Muzeului, să vedem pus acest ușor bir național, „marca culturală a Asociațiunii“, pe care cu drag o va plăti tot Românul“. Ideia fericită trebuie apreciată cu toată serioșitatea și bine ar fi, de s'ar putea realiza.

Petreceri. Curatoratul bisericii române din Lăpuu (Lapupatak), invită la petrecerea de vară și producțiunea teatrală-declamatrică, ce o va aranja în 13 Aug. n. 1905 în comuna Lăpuu, din incidentul, că tot acolo se va ține și a VI-a adunare anuală a despărț. „Hida-Huedin“ al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura pop. rom.“ Venitul curat e destinat pentru scopuri bisericesti. — Tinerimea română din Teiuș și jur. invită la petrecerea de vară, ce o va aranja în 13 Aug. n. 1905, în pavilionul de vară al hotelului „Leu de aur“ din Teiuș, în scopul augmentării fondului pentru edificarea unei none biserici gr-cat. în Teiuș.

Necrolog. † Victoria Făgărășan, după un morb greu, împărțită cu ss. sacramento, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, la 5 August 1905, în Tür.

Odihneasca în pace!

Bunau, 1 b. 1906.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Suflete curate.

— Povestire originală a „Unirei”. —

(Continuare)

2.

Fiitorul logodnic povestea mamelor cum a succes de minunat plimbarea, lauda traiul tihnit, curat, fără pretenții, dela țară, și asigura, că dacă-i va ajuta Dumnezeu, el numai într'un sat are să-și ducă viața. De orașe e sătul până în gât.

— „Totuși, dragă doctore, ori ce ai zice nu vei nega, că clasa inteligentă nu să prea infundă prin sate!” Și notărășița să invărti odată pe scaun, ca și când ar fi voit să se așeze mai bine.

— „Nu se infundă în sate, ci în străzile sgomotoase, necurate a cutărui oraș, și aci își chinue zilele.”

— „Dar dacă nevasta dtale ș'ar spune expres dorința firmă de a locui numai în oraș.”

— „Eu doamna mea, cred că voi putea îndupleca pe nevasta mea să urmeze părerile celea mai bune și mai sănătoase. Numai așa va putea fi o adevărată fericire din viața casnică. În alt caz ar fi o tortură, un iad vecinic.

— „Apoi dta, dta ca doctor vei lua mai mult în considerare principiile igienice și pe acestea le aplici. Uită însă de alte avantajuri!”

— „Nu numai de sănătate trupească mă gândesc, ci mai mult la igiena sufletească. Atmosfera orașelor mari e saturată într'un grad cu mult mai mare cu bacili cari ucid sufletul, decât cu de cei ce pătrund în trup. Da, da, eu le cunosc bine!”

— „Cred că în privința asta are dreptate dl doctor,” zise preuteasa. Uită feciori cari cătănesc în orașe mari, cum vin de schimbați după trei ani, de pare că nu se trag dintr'un neam cu cei rămași acasă.”

— „Apoi da, ăștia-s proști îndobito ciți și nu se știu feri, dar cu un om cult altcum trebuie să stee lucrul.”

— „Stă și nu prea” zise scurt doctorul, și se apropie de domnișoare.

— „Multe secrete trebuie că aveți Dvoastră, de vă vorbiți așa aproape pe la ureche, și așa de încet!”

— „Nu e de mirat dle doctor, suntem doară amândouă de aici și pretine bune. Vezi mă mir numai de Sabina asta ce fată frumoasă s'a făcut. Era pe aci să n'o mai cunosc. Uită-te numai dle doctor!”

Ionescu întâlni privirile Sabinei, și rămasă deodată fără de glas. Cum de n'a băgat mai înainte de samă?

Oare aceasta să fie? Nu, nu se poate, cum se fi ajuns aici lângă logodnica lui. — O mână de leu îi strânsă inima apoi valuri de căldură îi umplu fața și ochii. Inima-i spunea că e aceasta, și mintea nu voia să creadă.

Veturia băgă de samă îmbujorarea asta neașteptată a lui, dar nu înțelese nimic. — Se va fi însuflețit iarăși de un gând frumos, ca de atâtea ori mai înainte, și negreșit îl va spune și ei.

„Dșoara Sabina zice, că poate numele Dtale nu-i chiar străin, pare că l'a mai auzit unde-va dar nu-și aduce aminte.”

— „M'am tot cugetat, dar acum nu cred să-l fi mai auzit. Poate un Iovulescu sau un nume ce samănă mi-a venit în minte” Vorbia foarte așezat, dar ochii nu cuteza să-și-i mai ridice de pe masă.

Era târziu și a popi trebuiră să plece. Sabina când înitnsă mâna doctorului, tremura de emoționată. Ionescu era gata să zică ceva, dar cuvântul să opri în gât.

— „Așa ești de palidă Sabino, ai vorbit prea mult, și prea de multe. Pari foarte obosită!”

„O, mamă, nu mi-a fi nimic. Știu eu că nu mi-a fi nimic.”

Sara în patul curat, cu capul visător pe perina albă, Sabina nu putea să doarmă. O taină ce-i stăpânea inima, și de care n'a spus nimănui nici mami sale, nici călugărițelor. nici popii ce a spovedit-o cât a fost în internat, îi alunga atunci somnul. Visul acela trecut nici șieși nu cuteza să și-l mai închipue, și iată acuma nu-i mai putea sta în potrivă, și trebuia să-l vadă din nou.

A trecut un an de atunci. Era într'o duminică după amiază, cu un cer de cicoare, cu văzduh înalt limpede, de o nesfârșită blândețe. O mângăere, care nu știa nimeni de unde se coboară, cuprinde sufletele, dulce alintându-le, și le purta parcă prin lumi de basme. Fetele eșisă la plimbare, două cu două ca surori bune, și în urma lor trei maice în lunga haină neagră a căinței, și a jertfirii de șine. — Copilelor li se părea că plutesc, și razele lacome a soarelui tinăr sărutau fără păcat obrații și gurile lor ver-gure. Pe străde lume multă, voioasă, surizătoare. Un tinăr svelt, cu ochii aprinși negri venia cu un altul pe lângă șirul de fete.

Și eată, eată că de departe încă dintre atâtea altele, ochii lui pe ea o zăriră. Și când a fost mai aproape s'a uitat adânc la ea, și a stat locului până ce a trecut. Ea se zăpăci de tot, și soată-sa nu ia mai putut smulge două vorbe din gură până acasă. — Noaptea aceea abia a cutezat să-și închidă ochii. Doamne pentru ce s'a zăpăcit ea așa de mult de privirea unui om? Cine să-i fi spus ei?

Lunia la oarele de înainte de prânz, de-ar fi întrebă-o n'ar fi știut să spună nici un cuvânt din lecție. — O fereastă dinspre drum era deschisă, căci era o vreme de să te înalți în văzduh.

La sfârșit se făcu rugăciunea obicinuită, fetele eșiră, dar ea nu-și găsea cerusa cu nici un chip. Deodată cum se ridică dintre scaunele pe cari cerceta, văzu o mână albă cum pune pe fereaste deschisă un buchet de lacrimioare. Nu cuteza să se miște din loc, dar într'un târziu se apropie sfioasă de fereastă. Afară tinărul de eri o mai privi odată și porni cu pași repezi.

Ea luă în grabă buchetul, să nu vie cineva în școală să-l afle acolo. În buchet află un bilet suleget: „Ești un inger intrupat” subscris: Dr. Eugen Ionescu. Le ascunse repede și eși pe ușe ca o pasăre speriată.

Și atâta a fost tot. Mai mult nu l'a văzut, nici n'a primit ceva dela el. — Dar chipul și numele i-au ramas, și lacrimioarele s'au vestețit în sinul ei înfiorat de ficioară.

Asta e taina pe care nu a spus-o nimănui, și pe care nice ea nu cuteza să și-o amintească. Dar când fără voia ei, i-se deslușă tinărul acela înalt cu ochii negri adânci, pe coridoarele întunecate să făcea deodată primăvară. Nu putea să scpe de vraja unei bucuri neînțelese.

Nici o dorință însă nu s'a născut în inima ei curată Fiorurile neînțelese veniau și treceau și în urmă se obicinui cu ele. Ce avea să spună dar mamei sale, ori la alt cineva.

Și cum sta acum, fără să o prindă somnul, îi veni deodată un gând greu; oare nu a păcătuit ea că a luat buchetul acela, și că n'a spus nimic călugăriței? Dar în urmă ce să tacă? Pe fereastă nu putea să-l lase, căci putea cădea vina pe alta, iar dacă ar fi spus călugăriței, ar fi înțeles aceasta mai mult ca ea?

Luna își vărsa afară valurile de lumină argintie. Pîntr' perdelele lungi dela fereastă pătrundeau în chilie raze moi.

Sabina nu se mai putea înșelă. Tinărul de azi dela notarul, e acela ce-i puse ei buchetul în fereastă. Acela, și peste o săptămână se va logodi cu Veturia. Cum oare de i-o ramas ei în minte chipul unui tinăr pe care l'a văzut de două ori și care se va logodi cu Veturia?

Iată ce nu înțelege Sabina acum.

După ce plecară a popii, notărășița începu să-și dee arama pe fată.

— „Auzi dle doctor, sunt nește ființe de nesuferit. Nește țărănoaie în toată puterea cuvântului. — Mă mir de fată că a stat atâta la oraș, și nu s'o legat nimic de ea. Drept că a fost la călugărițe, unde se cresc fetele cum să creșteau fetele acum o sută de ani.”

— „Eu din potrivă, cred că le dau o creștere admirabilă. Celea ce învață la ele să cunosc mai bine în viața familiară. Știu cazuri. Unde-i cultură de-a noastră spoită, acolo căznicia e un chin; și unde e simplitatea firească acolo e raiu în casă.”

Doctorul era să rămână, dar acum nu mai putea: Simțea că trebuie să plece. Căruta lui era gata de drum, flăcăul pe capră, și Ionescu își luă rămas bun.

— „Când vom mai avea fericirea dle Ionescu?”

— „Cu siguranță nu știu, doamna mea, am foarte multe afaceri, cum bine știți, dar când am timp liber, viu.”

Trăsura eși în avântul cailor aprigi pe poartă. Ajunși pe câmp, își iuțiră încă pași iar doctorul răsturnat în ziț, cu ochii închiși vedea în vremi depărtate printr'o lungă așteptare zădarnică. Da, da, Sabina e fata aceea, căreia ia dat el buchetul. Făcuse o călătorie cu câțiva pretini, și se opri pe tre zile și în orașul unde a învățat Sabina.

(Va urma.)

Dumnezeu în natură.

Iată frumoasa primăvară... Ingerul iubirii iarăși a cutriat pământul; muguri gingași a clădit pe crângile arborilor, curaz-i călduță a făcut să apară gonguțele zumbitoare... aieru îi parfumat a dat glas pasărilor cântătoare și inima omenească o a umplut cu sentimente nespuse, cu sentimentul fericitor al existenței. Inima bate mai cu putere, ochii strălucesc în mai mare foc, trăsurile senine ale feței zimbesc, membrele se mișcă cu mai multă ușurință. Da, viața e atât de dulce, nespuse de dulce!...

Și totuși puțini sântesc astfel! Mulți cu fețe sarbede și spălătăcite să închid în casele lor, să feresc de farmecul naturii și cu mințile lor rece neproductiveră zidesc fericirea venitoare a omenimei. Măcar că astfel nu-și pot procura fericirea niciodată! Fața sânină trebuie aici, ca bolta aurie și fără de nori a ceriului, chip zimbitor, ca liniștita câmpie presărată cu flori!...

Afară în natură trăbuie căutată fericirea, — esclusive numai în natură, căci de aici ne vorbește puterea creatoare, Tatăl nostru, și aici ne chiamă la sine cu cuvinte de iubire natura mama noastră. Să ascultăm graiul ei să mergem la ea într-o sară tăcută și instelată, să privim la bolta infiorată cu mulțimile de flăcările strălucitoare și aripi să legăm zăpăcitului nostru suflet!

Zburăm în goliștea fără de margini a universului.

Stelele cari mai înainte să vedeau de puncte mici abia lăcărind acum sunt globuri uriașe, cari aleargă cu iuțală orbitoare pe câmpurile fără de margini a eterului; dintr-una ne întâmpină un sunet teribil o explozie a elementelor războinde, cum aruncând foc sfârtică munți în bucăți; cealaltă deja moartă, trece în liniște adâncă pe dinainte-ne și ne arată munți infricoși și mări de ghiată; din a treia regiune înfloritoare zimbesc în spre noi și miile ființelor veșuitoare să uită la noi cu mirare. Și astfel merge aceasta în continu... fie unde am zburat, în sus sau în jos, înainte sau îndărapt, în stânga sau în dreapta, pretutindeni să învârtesc milioane și milioane de globuri arzânde, luni moarte, stele pline de viață. În luni a încetat deja viața, în sori e numai în stadiul de dezvoltare, iar pe pământuri să manifestă acum. Trecutul, venitorul prezentele intrupat. Într-aceea mișună roiu des al stelelor ce trec prin procesul de transformare.

Sufletul nostru deși pe aripele lui de spirit întrece zborul fulgerului totuși să ostenește în aceasta goliște. Cum nu, doar capet nu are, stea de stea să ivește dinaintea noastră și astfel merge aceasta în continu, Până când?...

In etern....

La cuvântul acesta mințile ni-să întunecă... nu-l pricepe! Măcar că numai astfel ne vom putea face idei despre goliștea aceia fără pe margini, respective numai astfel ne vom putea închipi o parte a aceleia. Și aceasta numai corpurile cerești ne o fac posibilă, cari dau oarecum formă spațiului gol, își referesc lor și goliștea, ceea ce însămnă atâta, că fiind corpurile cerești „ceva“, putem observa mai lesne acel „nimica“ opusul lui.

Dacă acum ne vom închipi, acest tablou, pe acel „ceva“ ce există și e în activitate, zic ni-l vom închipi în spațiul acela uriaș și nesfârșit, mințile noastre va sta locului zăpăcită iar pe buzele noastre nu va veni altă întrebare decât că: de unde toate acestea?...

Întrebarea aceasta la care nu putem răspunde cu precesiune și la auzul căreia ne trec prin suflet numai presupțiuni nehotărâte — sa ivit în suflet.

Însuși faptul acesta ne indică deja direcția, în care să căutăm după răspuns ne conduce anume în lumea spirituală. Bineștiind aceia, că materia e mai imperfectă decât spiritul — deci naturalmente urmează că vom căuta după cauza unui efect atât de strălucit și perfect sau vom căuta cauza universului existent în direcția a doua.

Nu mai cât noi căutăm cauză finală și astfel nu-o vom putea căuta în faptele existente ci înafară de aceea.

Căci de vom arunca o privire dealungul pământului, vom vedea că vioreaua cea cu miros parfumat înflorește fără ca ea să voiască, crinul catifelat să ofilește fără de a o voi aceasta; puițul acoperit de fulgi gălbui și moi iasă din ou chiar contra voinței lui; iubita murinda își închide pleoapele, cu toate că ar dori să mai trăiască; sau doară nu e constrâns pământul a circula în jurul soarelui; putea-să-va opune oare me-teorul puterii explosive?...

Iată dară, că tot ce este și trăiește nu poate influența absolut nimic asupra existenței sau ne existenței sale; ambe acestea apariții să derivă nu doar din necesitate și nu-și au rădăcina în natura fapturilor existente, ci sunt efectele unei anumite influențe externe!

Influință numai un ce existent poate produce, iar existență numai acel cineva poate să deie, care poartă în sine existența. Acum dară intră cei ce posed viața trebuie să fie unul de așa, care nu a primit dela nimenea aceasta însușire căci doar nu ne putem închipi de înfinit șirul celor existente, ci cu un sfârșit independent, de sine stătător — și acela înzăstrat cu independența aceia și de sine stătător nu poate fi altul decât însuși creatorul, ființa cea mai perfectă, existența însăși.

Din aceasta vedem, că este o ființă supremă la care ca la ultima cauză să reducă toate cele existente și pe care omul îl simte dar totodată îl și ști. Afirmațiunea lui Kant dară, după care existența lui Dumnezeu nu e argumentabilă cu rațiunea nu stă; ba obiecțiunea aceasta o putem așeza invers, anume: Neexistența lui Dumnezeu nu se poate argumenta cu rațiunea. Aceasta afirmațiune să poate dealtcum adeviri și din alte exemple, căci nice raționalistii și nice alți până acum nu au putut și nice nu vor putea niciodată afla originea universului. Și apoi singur prin aceasta ar fi argumentată neexistența lui Dumnezeu.

Dar să lăsăm filozofia; noi voim să admirăm pe creator afară în natură în adevărate lui splendoare și mărire.

Nu mai astfel vom putea vedea eselența și mărima artistului, încujurat fiind de creaturile sale minunate. Să ne legăm dară iarăși aripi și să sburăm îndărapt în spațiul fără de margini, a ne mira și minuna și a scruta după spiritul creator!

Cât de mare, cât de tare, puternic, cât de drept, cât de frumos și de bun trebuie să fie creatorul, făcătorul, celor existente! Unde-i, în câtrau îi oare? În ce loc și-a înățat tronul lui glorios? În care parte ține mâinile-i puternice, frânele guvernării? Unde străluce unde luminează? ... Pe care înălțime a țări lui infinite locnește? ...

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

Dr. Ludovic de Csato: **Câteva pagini.** Tipografia Poporul român. Budapesta, prețul 1 cor. Cuprinde 8 bucăți literari apărute, doară toate, în ziarele noastre.

A apărut și să afia de vânzare la tipografia noastră: **Coșbuc György tanulmány** a român iradalom köréből, irta Szabó Emil. Prețul 4 cor. + 20 fl. porto.

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA

Prețul 1 coroană.

Prof. Dr. Emil Sabo. **„Căntece“** Poezii lirice. Prețul 1 cor.

Au eșit de sub tipar și se află de vânzare la autorul Dr. **Ambrosiu Chețian**, profesor, sau la tipografia seminarială din Blaj următoarele cărți:

Bureții comuni, studiu practic. Blaj 1905. prețul 1 coroană.

Istoria naturală și Muzeul școlilor din Blaj, schiță istorică, Blaj 1902, prețul 40 fieri.

Geografie I. Ungaria, Blaj 1902, prețul 1 coroană.

Geografie II. Europa, Asia și Africa Blaj 1902, prețul 1 coroană.

Geografie III. America și Australia Geografia fizică și matematică, Blaj 1903 prețul 1 coroană.

Cărțile de geografie aprobate de Înaltul Minister reg. ung. pentru școlile medii, sunt lucrate după metoda cel mai nou, cu datele cele mai nouă și foarte potrivite pentru fiecare om cult.

Note și reflexiuni la Situația politică a Românilor din regatul Ungar. Sub acest titlu a apărut în tipografia I. Marschall din Sibiu o broșură politică datorită dlui **Aurel Ciato**. Broșura tractează următoarele chestiuni: 1. Situația actuală a partidului național român. 2. Cum să înțelege la noi politica reală? 3. Activitatea parlamentară. 4. Revisiunea programului din 1881. Doritori de a avea aceasta broșură, pot să și-o procure trimițând suma de 1 c. + 10 fl. la adresa autorului în Vizakna furdő.

Odele lui Quintus Horatius Flaccus, traduse de **Gavril Pop** canonic. fasc. II. cuprinde odele XV—XXXV. De inutilitatea acestei publicațiuni nu mai e lipsă sa spunem nimic. tinerimea studioasă și toți cari se ocupă cu vechia clasicitate, pot să ieie un mare folos, mai ales din minuțioasele notițe adause după fiecare odă.

Editor și redactor răspunzător:

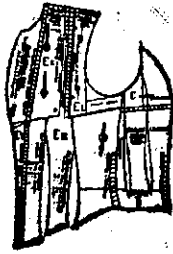
Aurel C. Domșa.

A. C. Domșa

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . . .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Visuri trecute. Ciura	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . . .	2.—
Geniu pustiu, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2.50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. H. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1.25
Novela A. Brătescu-Voinesci	1.50
Liter. pop. Eminescu	1.50
Ciocoii N. Filimon	1.50
Legende și basme Ispirescu	1.50
Povești, I. Creangă	1.50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu	1.50
Vatra Părăsita Slavici	2.—
Din Bătrâni	2.50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura	1.—
Limba Română poporană și Dia- lectul Sicilian, de Alesiu Viciu	1.60
Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.	

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

marca fabriciei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pôte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

talie sa după ori ce modă

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu totă stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (38-52)

Cel mai nou și mai sigur reme-
diu contra **asudării de mâni** și
picioare, pecum și contra **ochilor**
de găină, **ingroșării de piele** etc.
este

„SUDIN“-ul,

mijloc probat și recunoscut, fabricat
în farmacia lui **Nagy Kálmán, Nyi-
regyháza**.

Efect sigur și perfect.

Se vinde în sticlute, dimpreună
cu penelul, pentru suma de 1 cor.
La fie-care sticlută este atașat
și modul de întrebuințare.

Cea mai ieftină apă minerală
este apa

MAROS SOLYMOSI,

apă naturală acid carbonică, quali-
ficată de dl prof. **Dr. Hanko**.

Esclentă și neprețuită, con-
ține și lithyn atât cu vin ori sirup,
cât și curată, ca apa de beut este
esclentă și recoritoare.

Analisă pe fie-care sticlă.

Deposit general pentru Blaj în
prăvălia

(18) 5-5

V. POPP.

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1886 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișóra-Fabrie

(22) 34-52

se recomandă spre pregătirea
clopotelor nouă, pe cum la tur-
narea de nouă a clopotelor stricate,
mai de parte spre facerea de
clopote întregi armonioșe, pe
lângă garanție pe mai mulți ani,
provădute cu ajustări de fer
bătut, construite spre a le întorce
cu ușurință în ori ce parte, în
data ce clopotele sint bătute de o
lature prin aceea ce sint mântuite
de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute
în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru
aceea aș un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re-
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de toce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

